

BELOKRANJSKA TRIKOTAŽNA INDUSTRIJA — METLIKA

TRIKOTAŽER

LETO III
ŠTEVILKA 11

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI »BETI«, METLIKA

Zgodovinski sklepi Drugega zasedanja AVNOJ in rojstvo nove Jugoslavije

Na jesen 1943 je narodnoosvobodilno gibanje izbojevalo na političnem in na vojaškem torišču v vsej Jugoslaviji odločilno zmago.

NOF je postala močna politična organizacija, ki so bili v njo vključeni vsi jugoslovanski narodi, nova ljudska oblast je bila čvrst organiziran sistem nove države, narodnoosvobodilna vojska pa močna sila, s katero so morali računati ne le nemški okupator, ampak tudi zavezniki.

Na osvobojenih področjih Jugoslavije so bile nastale že bistvene revolucionarne spremembe, kajti buržoazija je bila zaradi sodelovanja z okupatorjem že izgubila ne samo oblast, marveč tudi glavno podlago svoje dejanske gospodarske moči. Gospodarstvo so že vodili organi nove revolucionarne ljudske oblasti, usmerjajoč razvoj družbenega in gospodarskega reda.

V tem času so se bili na svetovnem pozorišču že pojavili zavezniki s svojimi načrti o povojni ureditvi

---

OB DNEVU REPUBLIKE — PRAZNIKU JUGOSLOVANSKIH NARODOV IN OBČINSKEMU PRAZNIKU 26. NOVEMBRU ČESTITAMO VSEM SODELAVCEM NAŠEGA PODJETJA, POSLOVNIM PRIJATELJEM TER OBCANOM OBČINE METLIKA IN JIM ŽELIMO ŠE MNOGO NADALJNJIH DELOVNIH USPEHOV TER SE PRIPOROČAMO ZA VSESTRANSKO IN TESNO SODELOVANJE

Uredništvo

Evrope, deleč področja vpliva, v katera je bila vključena tudi naša država. Pri tem so si prizadevali, da bi si za svoje koristi zagotovili v Jugoslaviji čim večji vpliv, ne da bi upoštevali dejanske težnje in koristi jugoslovanskih narodov.

Spričo vsega tega je napočil skrajni čas, da narodi Jugoslavije, ki so bili v veliki osvobodilni vojni in revoluciji izbojevali malone že dokončno zmago nad okupatorjem in domačo reakcijo, izrečejo svojo besedo o usodi Jugoslavije.

Iz vseh teh razlogov so vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja, CK KPJ in Izvršni odbor AVNOJ sklenil sklicati zasedanje revolucionarne pridobitve narodov Jugoslavije, dosežene s krvjo in nadčloveško borbo.

Tako je bilo leto dni po ustanovni skupščini sklicano Drugo zasedanje AVNOJ, ki se je začelo 29. novembra 1943 v Jajcu in ki se ga je udeležilo 240 delegatov iz vseh krajev Jugoslavije. Na tem zasedanju so bili sprejeti daljnosežni, zgodovinski sklepi s katerimi so bili položeni temelji nove ljudske, socialistične Jugoslavije.

AVNOJ se je spremenil v vrhovno zakonodajno in izvršilno telo Jugoslavije z vsemi pravicami parlamenta, ki je izvolil svoj 56. članski Prezidij z dr. Ivanom Ribarjem na čelu;

ustanovljen je bil Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije kot začasna ljudska vlada z Josipom Brozom Titom na čelu;

sprejet je bil »Odlok o odvzemu pravic zakonite vlade Jugoslavije tako imenovani jugoslovanski vladi v tujini in o prepovedi vrnitve kralja Petra II. Karađordjeviča v domovino, dokler ljudstvo Jugoslavije po vojni ne bo na svobodnih volitvah uredilo vprašanje monarhije in dokončne državne ureditve;

z istim odlokom je bil uveljavljen sklep o razveljavljenju oziroma reviziji vseh pogodb, ki jih je bila dotlej sklenila jugoslovanska emigrantska vlada kakor tudi o nepripoznanju bodočih;

sprejet je bil sklep, da se Jugoslavija zgradi kot demokratična federativna država enakopravnih narodov, s federativnimi enotami — Srbija, Hrvatska, Slovenija, Makedonija, Bosna in Hercegovina in Črna gora;

sprejet je bil sklep o priključitvi Slovenskega Primorja, Beneške Slovenije, Istre in hrvatskih jadranskih otokov k Jugoslaviji;

sprejet je bil sklep o uvedbi in podelitvi naziva maršala Jugoslavije vrhovnemu komandantu NOV in POJ tovarišu Josipu Brozu Titu, narodnoosvobodilni vojski pa je bilo izrečeno posebno priznanje, da je »v sami borbi združila vsa narodnoosvobodilna gibanja Jugoslavije«, s čimer je bil poudarjen izredno važen politični pomen nove revolucionarne vojske;

sprejet je bil sklep o potrditvi odlokov, naredb in izjav Izvršnega odbora AVNOJ in Vrhovnega štaba NOV in POJ.

V teh sklepih Drugega zasedanja so — kakor pravi tovariš Kardelj najbolj bistvena tri dejstva:

1. potrditev in uzakonitev demokratične ljudske oblasti, ki je nastala in se razvila iz narodnoosvobodilnih naporov ljudstva,

2. federativna ureditev skupnega notranjega življenja naših narodov v enotni državni skupnosti v federativni Jugoslaviji,

3. obračun z emigrantsko in domačo protiljudsko reakcijo, ki se je povezala z okupatorji v skupni borbi proti našim narodom.

Iz teh razlogov pomeni Drugo zasedanje AVNOJ preokretnico v razvoju NOB, katere cilj je bil že od začetka ne samo boj proti okupatorju marveč tudi boj za novo, srečnejšo Jugoslavijo z naprednejšo, socialistično družbeno ureditvijo. Drugo zasedanje je uzakonilo prav te pridobitve socialistične revolucije, kjer je potrdilo spremembo v razrednem nosilcu oblasti v Jugoslaviji. Oblast je iz rok strmoglavljene buržoazije prešla v roke delovnega ljudstva, združenega v NOB z delavskim razredom na čelu in pod vodstvom Komunistične partije. Prav spričo takšne spremembe v razrednem nosilcu oblasti, nastale med narodnoosvobodilno borbo, je bila slednja v svojem bistvu socialistična revolucija, sklepi Drugega zasedanja pa revolucionarni, državnopravni akt, akt organiziranja nove države. Pri nas sta prišla strmoglavljenje buržoazne oblasti in zgraditve nove oblasti delovnega ljudstva v vsakem kraju Jugoslavije od spodaj med borbo, toda sklepi Drugega zasedanja pomenijo ne le uzakonitev v revoluciji nastalega stanja, marveč tudi končni prelom v občejugoslovanskem in mednarodnem obsegu v korist revolucionarne preobrazbe, tisti kvalitetni skok, s katerim družba, lomeč stari in gradeč novi državni sistem, stopi v nove odnose in odpre perspektive s svojega nadaljnega družbenega in gospodarskega razvoja.

Sklepi Drugega zasedanja AVNOJ so nastali na dotednjih sadovih uresničevanja socialistične revolucije in osvobodilne vojne proti okupatorju ter vsem njegovim okritim in prikritim pomagačem. S temi sklepi je bila pokopana monarhistična Jugoslavija, rodila pa se je nova država bratskih in enakopravnih narodov, na resnično demokratičnih načelih nove, ljudske socialistične demokracije. Takšne sklepe je vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja lahko sprejelo na podlagi realne ocene notranjih in mednarodnih političnih odnosov. Narodnoosvobodilno gibanje s Komunistično partijo na čelu je bilo že izbojevalo dokončno politično zmago, v Narodnoosvobodilni fronti je bilo že zbralo večino ljudstva in naslanjalo se je na že zgrajen sistem nove revolucionarne ljudske oblasti ter na močno revolucionarno narodnoosvobodilno armado. V vojni proti fašističnim okupatorjem in njihovim hlapcem so bili doseženi takšni uspehi, da je narodnoosvobodilna vojna kot znaten prispevek k zavezniškim naporom dobila priznanje vsega demokratičnega sveta. Izdajalstvo jugoslovanske reakcije doma in v tujini je bilo tako očitno, da je izgubila med narodi Jugoslavije sleherno oporo in strmoglavljenje monarhistične klike je postalo praktično možno in zgodovinsko nujno. Vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja s tovarišem Titom na čelu pa je tudi vedelo, da je bil sovražnik v deželi v zadostni meri razbit in zbehan, mednarodni položaj pa je bil takšen, da reakcionarnim imperialističnim silam ni omogočal, da bi odločneje nastopile proti novemu stanju v Jugoslaviji, ki je bilo nastalo med veliko osvobodilno vojno in ljudsko socialistično revolucijo.

26. november – praznik občine Metlika

Ljudstvo naše občine praznuje svoj občinski praznik na dan 26. novembra, ker je to eden od mejnikov v zgodovini tukajšnjega prebivalstva.

Na dan 26. novembra 1942. leta so hrabre edinice slovenskih in hrvaških partizanov, Cankarjeve in XIII. proleterske brigade NOV napadle in uničile belogardistično fašistično postojanko na Suhorju.

Belogardisti so se ravno pred tem napadom utrdili in uredili svojo postojanko, ki je bila vključena v verigo njihovih postojank okrog Gorjancev. Postojanka na Suhorju je bila zanje važna ravno zaradi Belokranjske prometne žile, Novo mesto—Metlika.

Ravno te dni pred napadom so sejali strah in trepet med ljudi suhorskega konca. Po vaseh so neusmiljeno pretepali ljudi, stare in mlade. Nikomur, ki je prišel v njihove kremplje, niso prizanesli.

Komanda naše partizanske vojske je uvidela, da je nujno odstraniti to postojanko. Zato so skupaj s hrvaškimi partizani napravili načrt za skupno akcijo likvidacije postojanke na Suhorju. Ustanovljen je bil skupni štab. Na čelu našega dela štaba je bil namestnik komandanta vrhovnega štaba NOV in partizanskih odredov Slovenije, general tov. Jaka Avšič, ki še danes živi v Ljubljani in je bil kot opazovalec na zadnjih vojaških manevrih v Beli krajini. Na čelu hrvaškega dela štaba pa je bil komisar cone, tov. Večeslav Holjevac. Po podrobnem načrtu je pripadla Cankarjevi brigadi zaradi poznavanja terena vloga zavarovanja, XIII. proleterska brigada pa je dobila nalogo izvršiti napad.

Napad se je začel v večernih urah. Belogardisti so bili sicer presenečeni, vendar so se hitro znašli in dajali precej žilav odpor. Partizani so neprestano vedno bolj pritiskali in zoževali obroč okrog postojanke. Cankarjevci so dobro branili dostope sovražniku, da napadeni postojanki niso mogli pomagati. Partizani so s stalnim ognjem in z zažigalnimi napravami belogardistom do kraja strli moralo in jih prisilili v obup in predajo. Fašisti in belogardisti so se začeli predajati. Ob jutranjem svitu je bila postojanka v rokah naših borec.

Na tem kraju v Suhorju pri Metliki so se v noči od 25. na 26. november bili boji med slovenskimi in hrvaškimi partizani ter belogardisti in okupatorjem. Partizani so uničili postojanko ter s tem tudi razvoj belogardizma na področju Bele krajine

Od posadke, ki je štela 174 mož, med katerimi je bilo 35 fašistov, je bilo ujetih 99, vsi drugi pa so padli; le par njih je pobegnilo skozi ogenj partizanov. Med ujetimi je bil v glavnem ves komandni kader, ki je bil zaradi še vedno sovražnega razpoloženja likvidiran, med njimi tudi izdajalec, pater »Norberd«.

S to borbo se je kovalo res pravo bratstvo in enotnost med borci slovenske, hrvatske in srbske narodnosti, postavljali so se kamni za temelje bodočega brat-

Na sliki: Kokalj Jože, borec NOV od leta 1942. V zadnji vojni se je boril v vrstah številnih partizanskih edinic kot borec, komandir vodov, čet itd. Za svoje zasluge v NOV je bil odlikovan s številnimi vojaškimi odlikovanji. Je rezervni kapetan JLA. Kot našemu zvestemu sodelavcu mu kot ostalim borcem čestitamo za praznik jugoslovanskih narodov

Na sliki: Petrovič Franc (sedaj sodelavec našega podjetja), kot oficir JLA. Začel je aktivno in organizirano delati za NOV v letu 1942. V dnevih pretekle vojne je šel preko Cankarjeve brigade, minerskega bataljona XV. divizije kot borec, politdelegat in komandir čete ter zaključil svojo vojaško kariero kot komandant belokranjskega bataljona s činom majorja JNA. Kot vidimo, je tudi nosilec številnih vojaških odlikovanj. Tovarišu Petroviču še posebej čestitamo ob Dnevu republike

Uredništvo

stva in enotnosti vseh jugoslovanskih narodov. To bratstvo se je kovalo v krvi, v borbi za neodvisnost, za enakopravnost, za svobodo in boljše življenje vsega delovnega ljudstva.

Z likvidacijo postojank na Suhorju je bil razbit obroč belogardistov okrog Gorjancev. Vse druge posadke iz postojank so se zatele v naročje Italijanov, ki so bili v večjih in močnejših postojankah. Ljudje so na tem predelu svobodno zadihali in od takrat dalje se sovražnik na tem področju ni več zadrževal. Svobodni so bili vsi višinski predeli. Belogardisti so pod močno zaščito Italijanov delali le še posamezne izpade do kapitulacije Italije, 8. septembra 1943.

Po tem datumu je bila naša občina in cela Bela krajina vse do konca vojne skoraj popolnoma svobodna. Nekajkrat po kapitulaciji Italije je sovražnik vdrl v Belo krajino, vendar se tu dalj časa ni mogel zadrževati.

Kot vidimo, je bila naša občina brez malih izjem popolnoma svobodna že od 26. novembra 1942. leta in je ta dan sprejela tudi za svoj občinski praznik, ki ga slavimo vsako leto že od 1954. leta dalje. Takrat je bil postavljen tudi spomenik in spominske plošče na Trgu svobode v Metliki v spomin na vse žrtve in prestano gorje za časa NOB v naši občini.

Franc Jakljevič

Občinski praznik – vsakoletni praznik uspehov in delovnih zmag kolektivov in občanov

Običajno se ob raznih praznovanjih, jubilejih in spominskih dnevih radi spominjamo in vračamo v preteklost. Navadno ob takih prilikah analiziramo prehojeno obdobje in pot, se veselimo vseh uspehov in napredka ter hkrati kritično analiziramo vse tisto, kar bi lahko na ta ali oni način bolje naredili in izpeljali in si vsekakor postavljamo naloge in cilje za prihodnje obdobje.

Posebno primeren čas za takšne razprave in analize pa je vsekakor naš skupni praznik — praznik slehernega kolektiva in občana — naš občinski praznik.

26. november nas veže na našo prvo večjo zmago v razvoju našega področja, ki smo jo dosegli v krvavi borbi in za ceno ljudskih žrtev. Vsak naslednji 26. november po letu 1942, posebno pa v novi, osvobojeni domovini, je bil lepši.

Vsako leto smo na ta dan ugotavljali, da je ta del Bele krajine pridobil to ali ono, da se položaj in standard naših občanov vsako leto dvigne za toliko in toliko itd.

Posebno svečano, veselo in vzpodbujajoče je bilo praznovanje tega praznika v zadnjih letih. Zgodovina je zapisala, da si je v teh letih sleherni naš občan prizadeval ustvariti — in vsi skupaj smo jih tudi ustvarili — takšne življenjske in delovne pogoje, ki bi porušili večno pregrado zaostalosti in slabih življenjskih pogojev tega predela Bele krajine. V teh letih smo postavljali čvrste temelje gospodarstva občine, temelje, ki nam in našim potomcem zagotavljajo lepše in brezskrbnejše življenje, kot so ga imeli naši predniki.

Odveč bi bilo ponavljati zgodovino rasti naše industrije, kmetijstva, trgovine, obrti, gostinstva itd., saj je ta razvidna iz vsakoletnih, mesečnih in dnevnih analiz, vidna je na vsakem koraku. Odveč bi bilo ponavljati, da smo v tem času elektrificirali vsa naselja, da smo zgradili toliko in toliko kilometrov modernih cest, da smo v tem času zgradili toliko hiš in stanovanj, da smo zgradili toliko družbenih objektov, da imamo toliko avtomobilov, televizorjev, radioaparatorov, pralnih strojev itd. Res bi bilo odveč, saj so vsi ti uspehi in napredki v naši majhni skupnosti vidni vsakemu občanu.

Prav pa je, da ob takih prilikah ponovno poudarimo, da ima v vsakem novem stroju, v vsakem kilometru ceste, v vsakem zidaku kulturnih in gasilskih domov, v vsakem napredku vsak naš delovni občan svoj delež. In prav je, da poudarjamo, da je vse to naše.

Ob letošnjem prazniku pa moramo še posebno analizirati naše delo, napore, uspehe in naloge, ki stoje pred vsakim občanom in kolektivom glede uresničevanja in uresničitve našega osnovnega cilja — doseči boljše življenjske pogoje, izpeljati reformo. Naj poudarim, da se je večina naših delovnih organizacij uspešno vključila v tok reforme. In to ni čudno, saj so si kolektivi že pred leti sami zadali in opravljali naloge, ki jih je reforma s svojimi ekonomskimi in družbenimi instrumenti samo potrdila in uzakonila.

Spominjamo se res edinstvenih instrumentov delitve dohodka v nekaterih organizacijah. Kolektivi so se morali mnogočemu odpovedati, da so vsakoletno prihranjevali sredstva za izboljšanje in modernizacijo strojev, prostorov, za vzgojo lastnih kadrov itd. in uspehi so vidni. Takšni kolektivi z veliko večjim optimizmom gledajo v prihodnost, v vse tiste naloge, ki jih reforma še prinaša.

Kljub dosedanjemu uspešnemu delu in dobremu startu v prejšnjih letih, pa nas glavno delo in glavna preizkušnja še le čaka. Reforma je še le začela dobivati karakteristične oblike in pričela delovati na vseh področjih in v vseh dejavnostih.

Letošnje leto pomeni začetek stabilizacije cen, tržišča in dinarja. Ponudba izdelkov (v večini primerov gospodarskih dejavnosti) je postala večja od povpraševanja. To in pomanjkanje obratnih sredstev vpliva, da se marsikje kopičijo zaloge, da upade realizacija itd. Vse to vpliva tudi na to, da akumulacija ni taka kot prejšnja leta.

Izkušnje in programi kažejo, da je izhod in cilj posameznih delovnih kolektivov predvsem v dveh poglavitnih faktorjih: povečati produktivnost in kvaliteto izdelkov in uslug ter si s tem zagotoviti konkurenčnost tako na domačem kot tujem tržišču. To vse pa

lahko dosežemo le kolektivno, z večjo aktivnostjo vsakega posameznika v kolektivu.

Hkrati z nalogami v svoji delovni organizaciji, na posameznem delovnem mestu, pa nas vse skupaj čaka še delo in reševanje problemov vseh tistih družbenih dejavnosti in služb, ki so za normalen in skladen razvoj področja potrebni. Predvsem bo potrebno obdržati in učvrstiti dosedanje sodelovanje delovnih kolektivov, družbenih služb in občanov. Le s tako povezanostjo in sodelovanjem oz. s skupnimi močmi bomo lahko gospodarsko in družbeno reformo izpeljali do cilja —

dosegli boljše življenjske pogoje posameznika in nas vseh skupaj.

Vsem prozivajalcem, vsem občanom naše občine čestitam v imenu občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij naše občine k občinskemu prazniku in k prazniku republike z željo, da bi vsi v prihodnjem obdobju dosegli čim večje uspehe na vseh področjih dela.

*Podpredsednik
Skupščine občine Metlika
Slavo Prevalšek*

Adaptacija stare in dozidava nove stavbe v obratu II Črnomelj

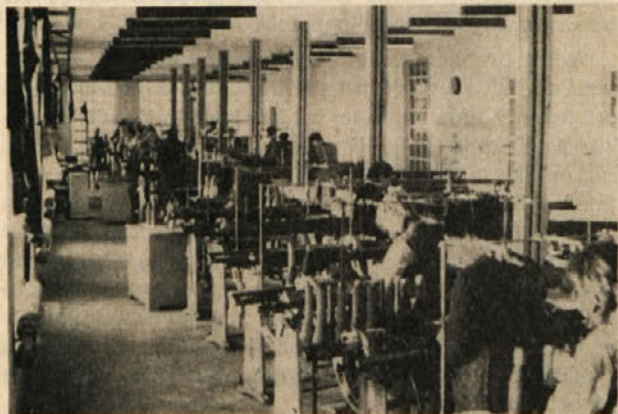
Ze leta 1965 se je govorilo in sklenilo, da se v obratu Črnomelj povečajo in preuredijo delovni prostori. Vzrokov, ki so vodili k tej odločitvi, je bilo več. V pletilnici smo delali v tako tesnih prostorih, da nikakor nismo mogli izvesti pravih tehničnega procesa. Skladišče tako rekoč nismo imeli. Skladišča smo imeli na podstrešju, kar pa je po pravilih prepovedano. Za seje ali sestanke ni bilo prostora. Sestanki so bili po oddelkih in v obratni pisarni. Nismo imeli in še nimamo prostorov družbene prehrane, to je kuhinje in jedilnice. Z ogrevanjem prostorov v zimskem času smo imeli težave, ker nismo mogli namestiti peči povsod, kjer bi bile potrebne. Sama zunanost stavbe in okolica je bila zanemarjena, tako da je to res motilo, ker je obrat v mestu in so v bližnji okolici sami novi stanovanjski bloki, ki imajo okolično primerno urejeno. Zraven obrata je glavna ulica in na njej veliko prometa.

V letu 1966 smo takoj zgodaj spomladi začeli z delom, potem ko se je žaga iz »Zore« preselila v nove prostore. Naša zidarska skupina je začela z zidavo prostorov na zahodni strani stare stavbe, in to pletilnice. Obenem smo začeli zidati tudi skladišče pomožnega materiala in gotovih izdelkov. Na zadnji strani je zgrajen tudi prostor za deponacijo premoga in prostor za skladišče embalaže. Vsa ta dela je v grobem zidala naša zidarska skupina. Fino obdelavo dozidanih prostorov in zunanje fasade je prevzelo gradbeno podjetje iz Črnomlja in do postavljenega roka izvršilo vsa

dela. S tem so bila za nekaj časa ustavljena vsa dela. Vsa ostala dela so se nadaljevala letos poleti in se še nadaljujejo. Urejeno je že skladišče pomožnega materiala in gotovih izdelkov. V skladiščih manjka samo notranja oprema, to je police, kar pa mislim, da je že v delu. Ravno tako je urejeno dvorišče z vhodom. Na dvorišču je ob strani postavljena pokrita shramba za kolesa — kolesarnica. Pred skladiščem je tudi pokrita rampa za nakladanje in izkladanje tovora. Po celi dolžini stavbe, ki je ob glavni cesti je postavljena lična, iz betonskih elementov postavljena ograja in zraven betonirani pločniki. Tudi na zahodni strani stavbe je vse lepo urejeno. Stavba, oziroma obrat ima od vseh strani lep estetski videz. Prostori za ročno pletilnico so bili gotovi pred nekaj tedni, sedaj že delamo v njih. V novi pletilnici je lepo. Vsaka delavka ima toliko prostora, da lahko nemoteno dela in da je res nič ne ovira pri delu. Prostor je velik in svetel. Pred nekaj dnevi so začeli z deli za centralno ogrevanje prostorov. Dela za centralno ogrevanje hitro napredujejo in so že v zadnji fazi. S tem bo tudi problem ogrevanja prostorov rešen. Začela so se dela za ureditev kuhinje in jedilnice, v grobem so dela končana, vendar še za enkrat ustavljena. Zaželjeno bi bilo, da bi tudi kuhinja začela čim preje obratovati, kar že komaj čakamo, da ne bo vsakodnevnega tekanja v samopostrežbo, pa tudi cenejše bo. Ni pa še vse urejeno, kot je v načrtu. Niso še urejene sanitarije in garderobe, na kar bo treba tudi v bodoče računati. Potem ko bodo vsa dela v notranjosti stavbe v teh prostorih zaključena in gotova, bo treba ostale prostore vse prebeliti, ker niso bili beljeni odkar obrat obratuje. Sedaj, ko se je že začelo z vsemi temi deli, želimo, da bi se vse do konca uredilo in da ne bi z deli prekinjali. Ko bi bila vsa ta dela izvršena, bi bil obrat res lep in nas ne bi bilo sram pokazati ga komur koli. Je pa ševeliko drobnih stvari, vendar mislim, da bomo tudi te brez težav uredili.

V teh skopih vrsticah sem imel samo delno informirati člane kolektiva, da se tudi v obratu II. Črnomelj nekaj gradi in da gredo pravzaprav vsa dela v zaključno fazo. Pozdraviti je treba sklep samoupravnih organov podjetja, da se gradi v dobro delavca v vseh obratih, to je v Metliki, Črnomlju, Dobovi in Mirni peči. Tega sklepa smo bili posebno v obratu Črnomelj veseli.

Slavko Šiler

Nová pletilnica v Črnomlju, ki je poleg ostalih zgrajenih prostorov velika pridobitev letošnjega gospodarstvskega leta

Razgovor z vodji pletilnice in krojilnice

Tovariš Brodarič, ali bi nam kot obratovodja pletilnice lahko povedali prednosti združenja pletilnic v eno ekonomsko enoto ter kaj smo s tem dosegli. Posebno nas zanima kvaliteta pletiva in zmanjšanje režije?

S 1. 10. 1967 so se združile krožna, snutkovna in rašel pletilnica. Združenje je velikega pomena z ozirom na sodelovanje med pletilnicami samimi in na sodelovanje z ostalimi obrati ter na zmanjšanje režijskih delovnih mest.

Doslej je bila vsaka pletilnica en obrat, ena obračunska enota, ki je imela svojega obratovodjo, svoje mojstre in delavce, ki so lahko delali le v tem obratu. Če se je pokazalo, da je v enem od teh obratov preveč delavcev, oziroma, da je primanjkovalo materiala ali podobno, so delavci šli v enega od ostalih obratov, ki jih je pač potreboval, toda delavci so bili plačani od svoje ekonomske enote, ki pa je bremenila drugo ekonomsko enoto, da je plačala delo teh delavcev. Odslej pa so vse tri pletilnice eno in isto in delavec dela tam, kjer je potreben in koristen. S tem smo dosegli večjo storilnost in večjo povezavo med delavci. Obenem smo delavce razporedili tako, da smo lahko odpravili nekaj režijskih delovnih mest.

Zavedamo pa se, da s tem ne sme biti kvaliteta našega pletiva slabša, ampak veliko boljša. Doslej je bila kvaliteta pletiva zelo slaba, se pa postopoma izboljšuje in se je delno že izboljšala. Vendar s tem še nismo zadovoljni. Največ pozornosti je treba posvečati previjanju, oz. snovanju preje, ki je zelo važen in najosnovnejši pogoj za dobro kvaliteto pletiva. Za dobro previto oz. nasnovano prejo pa morajo biti tudi dobri stroji in odgovarjajoči pogoji dela, ki pa pri nas niso najboljše. Vložili smo že mnogo truda in ga bomo še, da dosežemo željeno kvaliteto snovanja in s tem tudi dobro kvaliteto pletiva. Da pa bo res dobra kvaliteta pletiva, bomo delali na vseh pletilnih strojih sistemske remonte, da bodo stroji lahko res dobro in kvalitetno delali ter da bo čim manj nepotrebnih zastojev.

Za uspešno delo je pomembna tudi povezava med posameznimi obrati: pletilnico, barvarno in konfekcijo. Z dobrim in iskrenim sodelovanjem se lahko marsikaj izboljša, popravi in dopolni, ker nekdo sam ne vidi vse in ne more vse videti in vedeti, naj si bo to z dobre ali slabe strani. V pletilnici lahko nastane napaka, ki se ne vidi na surovem pletivu ali pa se spregleda, ki pa se v barvarni zelo dobro vidi in lahko opazi. Zato moramo sodelovati, da bi eni drugim pomagali odstranjevati napake, ki se lahko odstranijo. Ne sme nam biti vseeno, kakšne probleme imajo v barvarni ali v konfekciji. Velikega pomena za pletilnico so tudi novi snutkovni in rašel stroji. S temi stroji smo posebno zadovoljni, ker lahko dosežemo konstantno širino in gostoto pletiva, česar na starejših strojih ni mogoče doseči. Tudi kvaliteta je na teh strojih dobra, kar nas najbolj veseli.

Mnenje uredništva:

Ob pojmovanju geometrijske organizacije pletilnice v našem podjetju je bilo težko razumljivo, da smo

imeli v treh pletilnicah v istem prostoru kar tri obračunske enote in tri obratovodje ter vrsto pomožnih služb, ki jih je narekovala takšna organizacija ekonomskih enot. Pobuda, ki jo je dal DS delovne enote pletilnice, naj bodo vse tri pletilnice ena ekonomska enota z enim obratovodjem, je vredna pohvale. Učinki takšnega sklepa so in bodo očitni, tako v kvaliteti dela in pletiva kot tudi v bolj enotni zaposlenosti strokovnega kadra in vseh ostalih sodelavcev. Naj omenimo, da se je ob povečanju števila strojev zmanjšalo število zaposlenih v pletilnicah, kar predstavlja letno vrednost okrog 15 milijonov starih dinarjev. Zeleli bi, da bi tudi ostali sledili zgledom pletilnic.

***

Tov. Vrščaj, ali bi nam kot mojster krojilnice lahko povedali, kje so vzroki za določene težave v krojilnici (premalo skrojjenih komadov po planu, številkah, barvah itd.) in kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno storiti za odpravo le-teh?

Zaradi povečane proizvodnje zadnje čase v krojilnici nastajajo težave, ker ne moremo zadovoljiti kapacitet šivalnice in zunanjih obratov. Večkrat se zgodi, da na nekaterih fazah v šivalnici ni dovolj dela. Vzrok je tudi v tem, da začnemo določeni artikel krojiti in že pri skrojjenih nekaj tisoč komadov prekinemo, ker se v šivalnici ugotovi, da ne morejo nadaljevati z delom, ker ni dober kraj ali nimajo vsega potrebnega pomožnega materiala. Kadar krojimo artikel, ki je kombiniran s sintetično 20 Den, 40 Den in čipkastim pletivom se večkrat zgodi, da zmanjka tega ali onega materiala. Ker pregledovalke v krojilnici ne morejo dati naloga naprej v medfazno skladišče, zopet nastane zastoj na nekaterih fazah v šivalnici.

Glede asortimana imamo težave, kot npr.: krojilja nariše kroje točno po velikostih in nalog zloži po barvah, ki jih nalog zahteva, toda pletivo ni I. kvalitete ampak II. ali celo III. čeprav piše na balah I. kvaliteta. Pri pregledovanju skrojjenih komadov pa ugotovimo, da nismo iz naloga dobili zaželenega asortimana barv niti velikosti, ki smo jih narisali po nalogu. Posledica tega je veliko raztrganih delov in druga ter tretja kvaliteta skrojjenih komadov.

Velik problem imamo tudi glede odpadka, ki presega normative skoro pri vseh artiklih. Pri sintetični in pri helanci nam nastane velik odpadki zaradi neenakih širin bal in slabe kvalitete pletiva. Največje breme za konfekcijo pa je, da dobimo pletivo II. ali III. kvalitete na bali pa piše I. To gre pa v breme delavca, ki dela in ne more zaradi takšnega poslovanja večkrat dobiti tisto, kar si je zaslužil. Mislim, da bi morali odgovorni ljudje, tisti, ki rišejo kroje, kakor tisti, ki so odgovorni za nemoten potek in organizacijo dela v podjetju več storiti. Le z boljšo organizacijo dela in s prizadevanostjo se bo izboljšala kvaliteta pletiva in gotovih izdelkov.

Upam, da se bo v bližnji prihodnosti zboljšala kvaliteta pletiva, potem bo tudi krojilnica res tisto, kar se lahko od nje pričakuje.

Preusmeritev proizvodnje v obratu III Mirna peč

Vsem je verjetno že znano, da se je naš obrat iz dosedanje proizvodnje vrhnjih pletenin preusmeril na konfekcijo. Trenutno konfekcioniramo žensko perilo kot npr. ženske hlačke in majice.

V zadnji polovici meseca septembra je bila zaključena primopredaja ročnih pletilnih strojev, česane volnene preje in celotnega drobnega inventarja, ki je v tesni povezavi s proizvodnjo pletenin. Tako je v obratu izginila sleherna sled po volni, po pleteninah. Kako pa delavke? To spremembo, odnosno preusmeritev so sprejele zelo pozitivno, čeprav je nekaterim ušla kaka tiha solza, ko se je njihov stroj, na katerem so delale, preživele srečne pa tudi težke trenutke, odpremljal na pot, s katere ni in ne bo vrnitve. Vendar v isti sapi priznavajo, da je delo za šivalnim strojem v odnosu na delo na ročnih pletilnih strojih neprimerno lažje, kljub temu, da so šele začetnice, lahko rečemo šolarke.

Marsikdo, ki pri opisu delovnega mesta ročnih pletilij uporablja besedo »garaško delo«, ima prav, saj je pletenje zares zahtevno delo, povezano z nešteti težavami in problemi, ki so bili in so značilni za gospodarske razmere, ki vladajo v tej zvrsti tekstilne industrije.

No, povrnimo se na našo novo proizvodno dejavnost, konfekcioniranje vseh vrst trikotažnega perila.

Iz obrata Metlika sprejamamo bombažno pletivo, ki ga nato skrojimo in šivamo. Delovne priprave v krojilnici se sestoje iz tračne žage (strojno krojenje), ročne žage (razkrojevanje), krojilne mize (risanje in polaganje pletiva) in ostalih potrebnih pripomočkov.

Strojni park v šivalnici je dokaj izpopolnjen. Imamo 12 povsem novih in kvalitetnih strojev, ki so prilagojeni za specialne delovne postopke, kar nam omogoča kvalitetnejšo izdelavo raznih modelov. To je predvsem opazno pri izdelavi ženskih hlačk, kajti struktura in oblika le-teh je precej zahtevna z ozirom na močno konkurenco tovrstnih izdelkov. Zato je nujno zmanjšati, oziroma doseči najmanjše izdelavne stroške in prvovrstno kvaliteto. To lahko označimo kot osnovne delovne naloge obrata. Priznati moramo, da naloga ni povsem lahka, saj se celotni kolektiv srečuje z novo vrsto proizvodnje (pretežni del delovne sile je še na priučevanju v priučitveni dobi), kar vpliva na stopnjo delovnih učinkov in delovno kvaliteto.

Obrat v Mirni peči. Preusmeritev proizvodnje iz pletilstva v konfekcioniranje daje tudi drugačen pogled v delovne prostore

Po končanem priučevanju lahko pričakujemo, da bodo naloge uspešno opravljene in da bo proizvodna zmogljivost močno porasla. Naš cilj je, da v času preusmeritve dosegamo realne osebne dohodke, in da bi bile mesečne plače 100%, kar si za vnaprej ne upamo trditi.

Če se hočemo dotakniti težav, ki izhajajo iz same proizvodnje, ne vemo, kje bi začeli, ker jih je še dovolj.

Pri krojenju nastajajo težave zaradi odstopanj, širin pletiva (večkrat so tudi nerealne) in barvnih tonov (tu bi se marsikaj dalo opraviti). Prav zaradi teh pomanjkljivosti se delovni postopki pri samem krojenju ne dajo poenostaviti. Rezultati tega so vsekakor večji izdelavni stroški, samo delo pa zahteva več pozornosti.

Pri samem šivanju se pojavlja kup občasnih težav. Nastajajo ozka grla, čemur je vzrok še nepripravljena delovna sila v odnosu na novo proizvodnjo, povsem in občutno neizenačeni delovni učinki, pretirano število bolovanj ravno v tem času in v manjši meri tu in tam pomanjkanje ustreznih šivalnih strojev.

Kljub vsemu nam je začetek pokazal, da ne smemo biti pesimisti, temveč lahko gledamo v naprej tudi optimistično, s pogojem namreč, da se nam vsi faktorji proizvodnje neprestano izpopolnjujejo in večajo.

Stane Mrvar

Za občinski praznik občine Brežice

Brežice s svojim prebivalstvom proslavljajo 28. oktober kot dan dokončne osvoboditve svojega kraja od nacističnega in fašističnega terorja.

Letos so ta dan proslavili še bolj svečano zaradi tega, ker se vklaplja v proslavo 50-letnice Oktobrske revolucije, ki je direktno in indirektno dala pobude tudi za našo revolucijo in 4-letno oboroženo borbo proti sovražnikom naših narodov.

Po uspešno končani oboroženi borbi in slavni zmagi nad sovražnikom se nadaljuje boj za gospodarski raz-

voj naše države, kulturni razvoj in zvišanje standarda vseh delovnih ljudi.

Tudi občina Brežice si prizadeva za doseg istih ciljev in ob priliki praznovanja 28. oktobra vsako leto sešteva ustvarjene rezultate na vseh področjih družbene ustvarjanja, a to leto še posebno v okviru gospodarske in družbene reforme.

Po tem takem nas mora to zanimati ne samo kot državljane naše države ali republike, ampak kot občane tega kraja, a posebno zato, ker obrat IV »Beti«

posluje v Dobovi in je z nekaterimi pokazatelji zajet v srednjeročni plan razvoja občine Brežice.

Po planu v grupi industrije pride po družbenem bruto proizvodu za leto 1970 od 8 industrijskih podjetij na tretje mesto s 16,30% in to za Tovarno pohištva in IMV — obratom Brežice.

Ta naš obrat je kot trikotajna konfekcija edini na tem področju. Njegov nadaljnji razvoj in razširitev bi bil zelo važen zaradi viška ženske delovne sile, ki se pojavlja na majhnih kmetijah.

Prav zaradi tega se predvideva v srednjeročnem planu razvoja občine Brežice povprečni letni porast družbenega bruto proizvoda samo v industriji za 11,1%, a rezultati od leta 1961 do 1965 tudi kažejo povprečni letni porast za 26,4%, kar je bilo že prej vidno. Vsa možna sredstva so namenjena za večanje industrijskih kapacitet.

Kaj govore rezultati v letu 1967?

Polletni obračun za leto 1967 in pokazatelji, za katere smo zvedeli na razširjeni seji sindikata, ZMS in ZK, ki je bila dne 25. 9. 1967, prikazujejo stalno upadanje produktivnosti in kvalitete, povečanje odpadka, negativne odnose do dela in še niz drugih pomanjkljivosti, ki vplivajo na poslovanje podjetja kot celoto.

Zato je bil tudi sklican sestanek družbeno-političnih organizacij, a edina točka dnevnega reda je bila »odgovornost vodilnih delavcev na vodilnih delovnih mestih v podjetju«.

Po prebranem referatu, iz katerega smo zvedeli za pomanjkljivosti in stvarno stanje, se je razvila diskusija, ki so jo v glavnem vodili: glavni direktor, pomočnik direktorja in predsednik IOSP. Nismo pa slišali v diskusiji niti enega vodje poedinih ekonomskih enot, ki bi lahko obrazložili, v koliki meri bi oni lahko zavrli nastale pomanjkljivosti ter dali konkretne predloge, da se te pomanjkljivosti v bodoče vsaj odklonijo.

Od navedenih diskutantov smo slišali, da so osnovni razlogi za vse negativnosti: nemaren odnos do dela, nedisciplinarnost in familjarnost, a predvsem nezadostno pripravljen in organiziran proces proizvodnje.

Popolnoma se strinjam, da so to štirje glavni vzroki in po mojem mnenju bi morali na tem sestanku preko diskusije vodilnega kadra izkristalizirati, kdo je bil in v koliki meri odgovoren, da je prišlo do naštetih pomanjkljivosti.

Za vse to naj bi bila kriva predvsem nedisciplinarnost neposrednih proizvajalcev oz. vsega zaposlenega osebja. Sprejet je bil sklep, da se predlaga organom upravljanja, da dajo glavnemu direktorju pooblastilo za urejanje discipline v podjetju. Moje mišljenje pa je, da s tem še ne bo vse rešeno.

Prepričan sem, da direktor noče in ne more s svojo avtoriteto intervenirati pri vsakem poedinem delavcu v primeru disciplinskega prekrška, ampak je to dolžnost neposrednega vodje. Vprašajmo pa se, kakšne pravice imajo neposredni vodje? Edina pravica je v tem, da kršilca najprej lepo opozorijo, ali, če gre za hujši prekršek, napravijo prijavo, in uvedejo postopek za

Tudi ta obrat je od pripojitve k belokranjski trikotajni industriji — »Beti« Metlika dalje, to je od 1. I. 1964 dosegel velik napredek. Od okrog 60 zaposlenih se je to število povečalo na koncu leta 1966 na 126. Razumljivo je, da se je hkrati s tem povečala proizvodnja po količini in tudi po vrednosti.

Cepprav so možnosti, da se z manjšo adaptacijo sedanje stavbe obrat razširi, nima večje perspektive ker lokacija same stavbe ne dovoljuje nadaljnji razvoj in tudi prostori niso funkcionalni in onemogočajo sodobno organizacijo tehnološkega procesa, kar je vzrok za nezadostno proizvodnost.

Obrat »Beti« v Dobovi se vključuje v proslavo z vsemi ostalimi podjetji na področju občine Brežice in poziva vse svoje delavce, da vlagajo vse napore za izvrševanje proizvodnih nalog, ki so pred našim obratom.

Vilim Prahič

razpravo DSDE in odločitev o prekršku. Odločitve, oz. kazni so po obstoječih normativnih aktih največkrat pismeni ukor ali strogi pismeni ukor. Delavec dobi odločbo o kaznovanju, jo dene v žep ali takoj raztrga, vodja obrata pa s tem izgubi na svoji avtoriteti.

Vzemimo drugi primer: V nekem obratu je zaviran tehnološki proces in proizvodnja pada zaradi nedovoljne priprave dela ali slabe kvalitete repromateriala. Vodja obrata takoj intervenira pri vodji proizvodnje, kjer ugotovijo objektivne težave pri nabavi surovin, pomožnega materiala in podobno. Toda nikdar ni bilo moč odkriti nekih subjektivnih razlogov. Če se tak primer še ponavlja, prosi vodja obrata za direktorjevo intervencijo. Toda na največje začudenje se takrat navadno hitro rešijo problemi proizvodnje. Torej je v tem primeru direktorjeva intervencija neobhodna, vendar se s tem vodja obrata izpostavlja nevarnosti, da se proti njemu v bodoče zavzemajo drugačna stališča in tu nastane problem medsebojnih odnosov.

V tem drugem primeru so včasih razlogi za padec proizvodnje v drugi strokovni službi, konkretno v komerciali, in to posebno v nabavi, kar največkrat vodi na objektivne razloge, a le zelo redko v subjektivne okolnosti.

Konfekcijski obrati imajo večkrat zastoje zaradi nabeve materiala, pomožnega materiala in embalaže. Razlogi za to so včasih v sami pripravi dela, včasih v barvarni, včasih pa morda že v sami nabavi.

Ne bi hotel konkretizirati poedinih primerov, hotel sem samo vse to pojasniti, ker sem mnenja, da je ravno tu veliko nediscipline v izvrševanju nalog.

Prav tako smo skušali o velikem odstotku odpadka in nerealni klasifikaciji pletiva. Mislim, da o teh dveh problemih sedaj lahko resno govorimo, ker imamo svoj raztezalni stroj. Dani so vsi pogoji, da bi bile širine določenih artiklov izenačene in da je kontrola kvalitete pri samem stroju. Prej so bili možni izgovori, da se v surovem stanju ne da dokazovati napak, ker se te pojavijo šele pri raztezanju. Poleg tega je sedaj dana tudi možnost, da se gotovo in oplemeniteno pletivo opremi

s potrebno dokumentacijo iz katere bi se jasno videli vsi potrebni podatki za krojilnico, to je: širina, število napak, kvalitete in ostalo.

Iz teh nekoliko primerov vidimo, v koliki meri so posamezne strokovne službe na eni, in posamezni obrati na drugi strani odvisni drug od drugega.

Tako bi npr. s temeljitim analiziranjem izvrševanja norm lahko večkrat ugotovili, da za slabo doseganje norme ni kriv delavec, temveč morda nabava ali priprava dela, pletilnica ali barvarna.

Mislím, da je najprej potrebno od nas samih zahtevati železno disciplino v izvrševanju nalog, da ustavimo vse pogoje ta kontinuiran tehnološki proces, in šele potem lahko začnemo razpravljati o kvaliteti in kvantiteti dela neposrednih proizvajalcev — delavcev na strojih. Ko bomo to dosegli, ne bo težko izrehati brez-kompromisne odločitve, ker bo mnogo lažje ocenjevati subjektivne napake posameznikov.

Iz vsega tega se vidi, da leži težišče odgovornosti v resnici na vodilnem kadru in na ostalih strokovnih delavcih našega kolektiva. Vemo, da je »Beti« po svoji opremi med vodilnimi trikotažami v državi. Znano je, da ima danes veliko število mladih strokovnjakov, ki bi se morali bolj poglobljati v probleme, ki se pojavljajo brez upravičenih razlogov.

Zelim omeniti še nekaj, kar zavira ustalitev tehnološkega procesa in povzroča motnje v medsebojnih odnosih, in sicer:

Pri dokazovanju posameznih primerov v proizvodnji se največkrat dogaja, da posamezniki, ki so odgovorni za določeno funkcijo v danem trenutku, nikdar nočejo priznati svojih napak, temveč jih hočejo vreči na drugega, kar največkrat privede do osebnih prepírov, a kasneje do osebne mržnje, kar v nadaljnjem delu povzroča večje težave pri urejanju organizacije dela.

Po vsem tem sem mnenja, da je vsak nadaljnji komentar odveč. Nujno je, da čim prej določimo dolžnosti in odgovornosti vodilnega in ostalega strokovnega ka-

dra po vseh sektorjih in to pismeno, istočasno pa določimo pravice in kompetencije — le-teh s pooblastilom za ukrepanje. Le tako bomo utrdili disciplino in uredili odnose med ljudmi.

Nadaljnje polemike in diskusije o posameznih problemih morajo biti na strokovnem nivoju, brez familijarnosti in prepričanja posameznikov, da so nezmotljivi.

Na koncu bi želel poudariti, da bi taki sestanki kot zelo skromne diskusije v nadaljnjem razdobju dela in razvoja »Beti« morali vzpodbuditi vsakega člana naše delovne organizacije k razmišljanju in sodelovanju pri reševanju vseh problemov ter odstranjevanju pomanjkljivosti. Le tako se bo podjetje gospodarsko dobro razvijalo in ustvarjalo boljši življenjski standard vsakega delovnega človeka.

Pa še to: eden od glavnih elementov, potrebnih za doseganje boljših poslovnih rezultatov, je sistem nagrajevanja. Prepričan sem, da ima način, po katerem sedaj delimo osebne dohodke, vrsto pomanjkljivosti. Potrebno je čim prej izdelati normativne akte, da bodo dajali vsem delovnim ljudem takšno stimulacijo, ki bo imela za posledice tudi spoštovanje delovnega reda, sodelovanje pri izpopolnjevanju proizvodnje in boljšanju kvalitete. Stalno moramo tudi razmišljati o pomanjkljivosti in dajati konkretne predloge za njihovo odstranjevanje, pa naj bo to med delom ali na delovnih sestankih.

Seveda je pri vsem tem potrebno odvreči vsako familijarnost ali strah pred osebo, ki ima do dela ali delavca — sodelavca nepravilen odnos, toda prav tako je potrebno biti zelo objektivni.

To poslednje je po mojem mnenju ključ za reševanje vseh navedenih problemov in pomanjkanje objektivnosti v dosedanem delu je bil tudi razlog za stanje, v katerem se je v zadnjem času znašlo naše podjetje.

Vilim Prahič

Iz dela družbeno-političnih organizacij

Dne 16. 10. 1967 je bil skupni sestanek, na katerem so obravnavali korekturo pravilnika o delitvi dohodka in osebne dohodka. Zaradi aktualne teme objavljamo vsebino v celoti.

Tovariš Štefanič, sekretar OOKZ, je otvoril sestanek, pozdravil vse navzoče, prebral dnevni red, povedal namen sestanka ter na kratko obrazložil potrebo po spremembi pravilnika o delitvi dohodka in OD. Pri tem je omenil, da sedanji sistem delitve dopušča, da se nagrajuje brez odvisnosti na doseženo proizvodnjo in realizacijo. Tako lahko izplačujemo OD v višini 110% pri 60—70% mesečni realizaciji, kar povzroča, da trošimo sredstva za sklade za izplačilo OD. Zaradi takega stanja so družbeno politične organizacije uvidele potrebo po spremembi pravilnika, o čemer so razpravljale na skupnem sestanku 21. 4. 1967. in sprejele ustrezne sklepe, ki so jih v obliki predlogov posredovali DS, da o njih razpravlja in ukrepa. Za obrazlago priprav-

ljenih sprememb je tovariš Štefančič prosil tov. Rajka, člana komisije, za dopolnitev pravilnika.

Tovariš Rajk je pojasnil spremembe in dopolnitve pravilnika o delitvi dohodka in OD. Po dosedanem pravilniku so obstajala velika nesorazmerja med maso OD, ki se je delila med delavce, ter ustvarjeno proizvodnjo in realizacijo, saj se je dostikrat zgodilo, da smo realizacije in proizvodnje dosegli komaj 70—75%, a plače so bile nad 100%. Zaradi velike konkurence, neurejene organizacije ter zanemarjanja individualnih odgovornosti smo bili prisiljeni povzeti nekaj ukrepov in zato smo se odločili, da dopolnimo obstoječi pravilnik o delitvi dohodka in OD, saj je sedanji način nagrajevanja v današnjih tržnih razmerah nemogoč. Bistvo sprememb je predvsem v formiranju mase za osebne dohodke. Do sedaj smo maso dohodkov dobili tako, da smo proizvedeno količino pomnožili s cenikom del in povečali za faktor. Režijski delavci so dobili še

50% od doseganja norm. Po novem pravilniku pa dobimo maso OD tako, da proizvodnjo obračunamo s cenikom del, to povečamo ali zmanjšamo za odstopanje v stroških proizvodnje iznad planiranih okvirov tako, da direktno korigiramo maso OD po proizvedenih količinah z odstopanji v stroških in pa odstopanji v doseženi kakovosti proizvodnje.

Primer:

V rašel pletilnici imajo proizvedenih

80 kg pletiva	I. kvalitete
15 kg pletiva	II. kvalitete
5 kg pletiva	III. kvalitete

Te mase ne obračunavamo več po enotni ceni, pač pa pri izdelkih I. kvalitete povečamo ceno za 7%, pri izdelkih II. kvalitete zmanjšamo ceno za 20% in pri izdelkih III. kvalitete zmanjšamo ceno za 50%. Če je struktura izdelkov v nekem obratu po kakovosti slabša, se zmanjšuje tudi masa OD za ta obrat. Prav tako se prištevajo ali odštevajo od mase planirani stroški.

Obračun OD režijskih delavcev v obratih

Do sedaj so imeli režijski delavci v obratih še 50% oz. polovico na presežanje norm. Maso po proizvedenih količinah dobimo za vse izdelavne delavce tako, da njihovo prisotnost obračunavamo po obračunskih postavkah. Razmerje med maso OD po proizvedenih količinah in prej omenjeno maso predstavlja količnik, ki prikazuje stopnjo organiziranosti obrata in kako delavci trošijo čas. Vse to je odvisno od organizacije dela, zato bi bilo smiselno, da jih nagradimo po tem kako trošijo čas prisotnosti na delu. Ta način je bil potreben zato, da režijsko osebje skrbi, da vsi prisotni delavci racionalno izkoriščajo delovni čas. Do sedaj, kot je že prej omenil tov. Rajk, ni pri masi OD igrala nobene vloge dosežena proizvodnja in realizacija glede na plan, medtem ko je sedaj osnova obračunska postavka, ki je korigirana z razmerjem planirane in dosežene proizvodnje in doseganja plana realizacije. V celotnih OD podjetja imajo recimo splošna uprava, kamor spadajo računovodstvo, analitsko-planski oddelek in splošni sektor, v tej masi planiranih 7% OD. Če mi ta % fiksiramo, dobimo 7% te mase, ki si jo razdelijo obrati in če je v proizvodnji izplačanih 100 milijonov, je ta naša masa 7 milijonov, če je v proizvodnji 50 milijonov je 3,5 milijona. Mi smo odvisni od tega, zato stremimo za tem, da delavci v proizvodnji čimveč ustvarijo. Ravno tako je pri formiranju mase OD pomembna realizacija. Delež mase OD splošne uprave v realizaciji znaša 0,21%. Del mase OD splošne uprave torej dobimo tako, da realizacijo pomnožimo z 0,209%. Torej ni več vseeno ali je realizacija 700 ali 350 milijonov. To je povsem spremenjen sistem nagrajevanja in predstavlja kvaliteto spremembo. Novost predstavlja tudi upoštevanje gibanja nedovršene proizvodnje in vezava v skladišču surovin. V prvem polletju tega leta je znašala povprečna vezava 82 dni, a sedaj bo dovoljeno 40 dni. To je vsekakor ugodneje, kajti če traja vezava dalj časa, je potrebno obratnih sredstev več, da proizvodnja teče nemoteno, najemamo kredite,

kar pa gre v izgubo, ker je treba kredite odplačevati, poleg tega pa plačati visoke obresti in upoštevanost poslovanja se zmanjšuje. Pri individualnih OD bi morali tudi upoštevati stanje zalog v skladiščih nedovršene proizvodnje in obratih, zato bi sorazmerno zvišali ali znižali OD tehničnemu direktorju, vodji proizvodnje, pomočniku vodje proizvodnje, pripravi dela in obratovodjem.

Obračun se bo delil:

- splošna uprava: računovodstvo, splošni sektor, analitsko-planski oddelek,
- tehnični sektor,
- prodaja,
- nabava.

Povsod moramo prej ugotoviti, koliko lahko razdelimo, kar pa je odvisno od dosežene realizacije in OD proizvodnih enot. Prav tako je novo v proizvodnji zasledovanja porabe utencilij, količina dovoljenega odpadka, ki se bo sedaj določila z normativi in se bo povečal ali zmanjšal OD. Pomembno vlogo igrajo tudi režijska mesta, ki bodo prav tako določena v planu in odstopanje bo lahko odobril le DS podjetja, kajti drugače se bo zmanjšal OD v enoti zaposlenih. V sami proizvodnji so bili režijski delavci do sedaj plačani po kalkulativni postavki. Po novem pravilniku bomo vse ure, ki so plačane za prisotnost v podjetju, delili z ustvarjeno maso po proizvedenih količinah in dobili doseganje norm na podlagi celotnega časa prisotnosti.

Tov. Jankovič je v svoji razpravi omenil, da bomo s sprejemom novega pravilnika morali zelo paziti na kvaliteto v pletilnicah, da se ne bo dogajalo kot sedaj, da prihaja pletivo II. in III. kvalitete z etiketo I. kvalitete. Pojasnil je, da se lahko odločimo, da korigiramo določila o vezavi zalog vsake 3 mesece, dokler se stanje ne normalizira. V nadaljevanju je omenil, da smo do sedaj na račun raztezalnega stroja koristili kredit v višini 200 milijonov S din, kar je sedaj s strani banke ukinjeno. Poudaril je še, da je skrajni čas, da znižamo obstoječe zaloge nedovršene proizvodnje in s tem sprostimo vezana obratna sredstva in na ta način omogočimo normalen proizvodni proces. V nadaljevanju je pojasnil, da z dopolnitvijo pravilnika ni dan noben predlog s strani komisije za spremembo nagrajevanja menze in vzdrževalne skupine. Za menzo je mnenja, da bi se upoštevala dosežena realizacija, št. abonmentov in št. zaposlenih. Pri vzdrževalni skupini pa naj bi se upoštevala realizacija. Pojasnil je tudi, da novi pravilnik opušča pravico do nadomestila enomesečnega OD ob odhodu k vojakom, ker je po novih predpisih to dano v presojo podjetjem, ki morajo delavce, ki so bili pri vojaki, zaposliti.

V nadaljevanju razprave je bilo navzočim tudi pojasnjeno, da se prenočišča na službenem potovanju v bodoče ne bodo več plačevala po priloženem računu, ampak po 25,00 N din ne glede na to, kje kdo prenočuje. Koriščenje lastnih osebnih avtomobilov naj bi se omejilo. Pravico do tega bi odvzeli vsem sodelavcem razen vodilnim uslužbencem. Ostalim to lahko dovoli le direktor podjetja.

Tov. Vrvišar je v razpravi o odvisnosti OD v obratih od višine odpadka pripomnil, da je treba to določilo bolj točno določiti, da se ne bi zgodilo, da bi delavci trpeli prekoračitev odpadka, če je povzročitelj odpadka v drugi enoti. Pripomnil je, da bomo morali ugotoviti vzrok za večji odpadek in tistega, ki je za to odgovoren, osebno bremeniti.

Tov. Vrvišar je načel tudi vprašanje 40-dnevne vezave zaloga nedovršene proizvodnje in vprašal, kako misli komisija to določilo izvesti, ali v celoti s 1. 11. ali pa postopoma do 1. 1. 1968. Tov. Rajk je pojasnil, da se o tem dokončno pogovorimo na DS, ko bo pravilnik v razpravi in potrditvi. Mnenja je, da bi predlagane določbe sprejeli, za posamezne izpade pa bi morale odgovorne osebe dati pismeno pojasnilo in opravičilo. Na DS bi o vsakem posameznem primeru razpravljali in opravičeno odstopanje priznali.

Tov. Vrvišar je vprašal, kako naj bi se odbijale zamude, nakar je tov. Jankovič predlagal:

do 5 minut	½ ure
od 5—15 minut	1 uro
od ¼—1 ure	2 ure
od 1—2 ure	4 ure

nad 2 uri se smatra za neopravičen izostanek.

Tov. Štefanič je pripomnil, da se moramo odločiti, če se obratovodja veže na zaloge nedovršene proizvodnje. Povedal je, da je bilo na sestanku komisije o tem govorja, vendar ni bilo zavzeto dokončno stališče. Ker je obratovodja neposredno odgovoren šefu proizvodnje, je mnenja, da bi tudi obratovodja moral biti vezan na višino nedovršene proizvodnje. Navzoči so se s tem predlogom strinjali in sklenili, da se tudi obratovodja veže na nedovršeno proizvodnjo.

Prisotni so v celoti odobrili koncept novega pravilnika in predlagali njegovo sprejetje na samoupravnih organih.

Uredništvo

Problematika normiranja

Danes, ko je naše podjetje doseglo že dobro kvaliteto svojih izdelkov in zadovoljilo potrebe tržišča, se postavlja v ospredje problem ekonomičnejšega poslovanja, to je zmanjšanja vseh stroškov in končno znižanja lastne oz. prodajne cene izdelka. Vsekakor je nujno, da se to reši z boljšo organizacijo in z boljšimi metodami dela.

Velik vpliv na proizvodnjo stroškov ima izdelavni čas, ki je potreben za izdelavo nekega artikla. S krajšanjem delovnega časa se dvigne produktivnost, poveča se proizvodnja, ustvarjajo se možnosti povečanja osebnih dohodkov ob istočasnem znižanju stroškov po enoti proizvoda.

V našem podjetju smo študiju in analizi delovnega časa posvečali premalo pozornosti, zato je študij delovnega časa postal sedaj že problem, ki ga bo vsekakor treba rešiti. Razumljivo je, da je bilo to dosedaj skoraj nemogoče. Strojni park v bivši konfekciji je bil zelo raznolik. Iste vrste strojev (cik-cak) so bile z različnimi letnicami in znamkami, z različnimi hitrostmi. Vse to je vplivalo na realnost norm, ker je bilo nemogoče postaviti normo za določen artikel za vsak stroj posebej in na tej osnovi sestaviti redno kalkulacijo. Tudi delovna sila v konfekciji je bila večinoma nekvalificirana, brez delovnih izkušenj in navad. Pri taki strukturi delovne sile je zelo težko oceniti normalno stopnjo prizadevanja delavca na delovnem mestu. Vse to nam povečuje izdelavni čas, kajti delavec, ki nima delovnih izkušenj, ne more delati določenega dela z istim tempom, kot delavec, ki ima v tem že prakso. To se posebno odraža v konfekciji, kjer je delo odvisno od delavčeve spretnosti in ne toliko v pletilnici in barvarni, kjer delavec stroj samo posluhuje.

Z rekonstrukcijo obrata konfekcije nam je dana možnost, da pričnemo z resnejšo analizo delovnega časa in postavimo v tem obratu tehnične norme. Norma mora služiti kot orientacija za vse, kar se mora doseči,

ne pa za ono, kar že imamo in je že doseženo. Normo moramo zato smatrati kot organizacijsko merilo in ne, kot je pri nas v navadi, gledati nanjo kot na sredstvo, s katerim se ureja višina delavčevega osebnega dohodka.

Delo normirske službe je zelo odvisno od tehnološke službe, katere naloga je, da razdeli delo nekega artikla na delovne faze po najbolj ekonomičnem postopku. Pred pričetkom snemanja časa izdelave mora biti normiran delovni postopek popolnoma razumljiv, tako glede tehničnih kot organizacijskih podrobnosti. Zato je povezava med normirsko in tehnološko službo nujno potrebna. Tehnološka služba mora proučevanju tehnološkega postopka posvetiti mnogo pozornosti. Posebno je to važno pri sestavi proizvodnih skupin za posamezne artikule, kjer je treba paziti, da ne pride v sami skupini do raznih odstopanj.

Neenoten strojni park je v preteklosti onemogočal kakršnokoli obliko tehničnega normiranja. Sedaj, ko je le-ta približno izpopolnjen in usklajen, moramo najprej uskladiti obstoječe norme tako, da bo na vsakem delovnem mestu ob enaki intenzivnosti dela mogoče dosežati enake učinke izražene v procentu doseganja norme. Ob nadaljnji nadomestitvi neprimernih strojev s sodobnejšimi pa bodo ustvarjene možnosti za vpeljavo tehničnih norm. Te pa predstavljajo do potankosti preštudirani celoten tehnološki proces in zelo dobro organizacijo delovnega mesta. Na tem področju nas torej čaka mnogo dela, ki ga bomo lahko opravili s skupnimi močmi.

Napori okrog normiranja in norm niso nikoli naperjeni zoper delavca in v njegovo škodo, ampak le potencirajo zahteve po učinkovitejšem delu, in s tem ustvarjajo možnosti za boljše delovne učinke in višji osebni standard.

Anica Popovič

Njun delovni dan ali ko Tine vliva novo fonturo

Kot tolikokrat prej, je tudi danes Tine s krpo skrbno obrisal kalup za vlivanje igel, ga nato zakadil s sajami zaradi lažjega vlivanja in se tako pripravil za vlivanje. Namenil se je bil ta dan vlivati novo fonturo za Barfussov stroj. Medtem si je tudi Lojze med kopico kalupov že izbral pravega, s katerim bo vlival za Wirtha št. 3.

Tine, ki je že končal slovesni obred pripravljanja, je potegnil iz predala igle — lepo novo škatlo, — jo z vso spoštljivostjo, kot se to pač spodobi, odprl, in zagledale so igle beli dan in Tinetov obraz, ki se je sklajnjal nad njimi. »Odpiranje take škatlice,« — pravi Tine, »je dogodek, ki zasluži vso pozornost in spoštovanje,« ali tako nekako. To ni kar tako. In prične se vlivanje. Tine si še enkrat popravi stol, se dvakrat presede, za vsak primer pač, z enim pogledom objame lonec s svinčcem, kalup in skozi okno tisti oblak, ki plove nekam daleč po praznem nebu. Zdaj si pomakne predse kalup in igle. Skrbno prijema iglo za iglo in jo vlaga v kalup. To delo je dolgočasno, vedno enako ure in ure. Ta Tine ne bi bil Tine, če bi tako vlagal igle same v kalup. Ne. Nekaj časa je res vlival molče, potem pa so romale z iglami v kalup tudi — viže. Same lepe

melodije. Kot prva je romala v kalup Terezinka, z vsako iglo del Terezinke. No in potem je šlo kot po tekočem traku. »Rožic ne bom trgala...« in »da ostane venček cel...« se nadaljuje z »Adios amigo...« za njim pride »Tišina...«, ki se je držijo »Fantje, ki so proti vasi šli...« Fante so zalile »Suze liju plave oči...« in padle v »Jezero bliz' Triglava...« in jezero s Triglavom vred je padlo »Dekletu v žalostno srce...«.

In tako so se vrstile viže, rasli so tudi odlitki igel na mizi. Igle in akordi so rasli in padali v splošno veselje Tineta, Lojzeta in ne nazadnje tudi teh novih igel, ker, kot je Tine sam izjavil, taka glasba, narodna, to se pravi — njegova — Tinetova, baje zelo ugodno vpliva na igle. Tako postanejo dosti bolj trpežne in odporne.

Tako so minile, lahko bi rekli, koncertno vlivalne ure in igle. Prišel je tudi trenutek, ko je Tine oznanil: »Fontura je vlita!« Zmaga! Tudi Lojzetov Wirth št. 3 je dobil 900 novih igel. Konec je bilo tudi tega delovnega dne. Jutri pride drugi, za njim tretji in četrti in če bo sreča mila, bo v vsakem dovolj pesmi in dovolj novo vlitih igel.

Lojze Slanc

Ali bo kmalu dograjen nov most na Kolpi?

Most na Kolpi, ki stoji na cesti I. reda Novo mesto—Karlovac, je bil med zadnjo vojno porušen. Po vojni sta obe republiki (SRS in SRH) zgradili po $\frac{1}{3}$ novega železnega mostu, srednja tretjina pa je povezana z lesenimi piloti. Zaradi tega je bil prevoz preko mostu vedno omejen.

V zadnjih letih je ta lesena konstrukcija tako trajala, da je most od spomladi zaprt za ves težji (kamionski) promet. Prav tako je bil prekinjen avtobusni promet preko mostu.

Po osvoboditvi, posebno pa v zadnjih letih, je bilo več akcij za sanacijo oziroma dograditev tega mostu. Tako je prišlo 16. II. 1967 na pobudo predsednika skupščine občine Metlika do skupnega razgovora predstavnikov obeh republik in mejnih občinskih

skupščin. Na razgovoru je bila ugotovljena potreba po gradnji popolnoma novega in širšega mostu ter sprejeti sklepi o izdelavi načrtov.

Izdelava načrtov je že v zaključni fazi in bo most predvidoma stal od 100 do 120 milijonov S dinarjev. Republiški cestni sklad SRS je za dela v letu 1967 odobril 20 milijonov S dinarjev, v kratkem pa bo prišlo do skupnega razgovora med cestnimi skladi obeh republik glede ostalega financiranja.

Po vseh izjavah odgovornih predstavnikov republiškega cestnega sklada bodo dela pričeta koncem tega leta in končana v prvi polovici prihodnjega leta.

Torej lahko drugo leto pričakujemo otvoritev novega betonskega ali železnega mostu preko Kolpe pri Metliki.

Niko Zupančič

Naša kronika

V času od 1. do 31. oktobra 1967 so se v podjetju na novo zaposlili:

V obratu Metlika:

Govednik Anica, Filak Mimica, Prosenik Štefka, Kovač Pavla, Žunič Marjana, Sus Milka, Kordič Dragica, Žučak Zlata, Rakos Marica, Južna Anica, Ramuta Antonija, Badovinac Mara, Vukšinič Stanka, Plohl Helena, Vardijan Terezija, Zugelj Milena, Marucelj Jožica, Muc

Nada, Brankovič Branka, Jerčinovič Zofija, Križan Jožica, Potočnik Cirila, Vetrh Marija, Znidaršič Marija, Suklje Sonja, Zvonkovič Blaž.

V omenjenem času so s podjetjem prekinili delovno razmerje naslednji sodelavci:

V obratu Metlika:

Cerjanc Ivan, sporazumno, Rajk Anica, sporazumno, Cesar Anica, sporazumno, Petrušič Anton, spora-

zumno, Kordič Dragica, v času priučitve, Stamejčič Lidija, sporazumno, Prosenik Štefka, v času priučitve, Lukunič Danica, sporazumno.

V obratu Črnomelj:

Zivkovič Milica, sporazumno, Karin Marica, sporazumno.

V obratu Mirna peč:

Vodopivec Ana, sporazumno.

V obratu Dobova:

Kovačič Ana, sporazumno, Sevnik Milka, samovoljno, Balja Viktorija, samovoljno, Vogrinc Marija, odpoved podjetja, Zagorc Marija, samovoljno, Domitrovič Marija, odpoved podjetja.

Stanje na dan 31. oktobra 1967 je bilo 1102 delavca, in sicer v obratu:

Metlika	732 delavcev
Črnomelj	172 delavcev
Dobova	116 delavcev
Mirna peč	82 delavcev

Obvestilo

Najdena je denarnica z denarjem. Lastnik izgubljenih predmetov se naj zgleda na tajništvo Občinske skupščine, kjer mu bo oboje vrnjeno.

Lepo je, ko živimo v miru

Dnevni časopis leži razgrnjen pred mano na mizi, jaz pa zrem v stolpce in ne morem dojeti, da je to, kar piše tu, resnica.

Preveč lepo je živeti v svobodi, da bi lahko razumela besedo vojna, in vse kar se skriva za njo. Zakaj se je morala pretrgati nit življenja bivšemu predsedniku ZDA Kennedyju, ki je šel po poti demokratičnega življenja in zakaj je stopil na njegovo mesto drug človek, ki se mu po žilah pretaka hladna kri. On ne sliši tega, kar prinaša njegovo hotenje, ne ve za posledice, ki jih povzročča v Vietnamu premoč njihovega orožja, pred sabo vidi le željo po kolonijah, ki so jih nekoč že pripisovali svoji državi. Jugoslovanski narod je že pretrpel takšno nasilje, zato ve za grozote, ki jih prinaša s seboj vojna in želi pomagati in podpira te narode in njihovo željo po svobodi. Čeprav se organizaciji OZN ne more uresničiti želja po miru v svetu, upamo vsi, da bo ta uresničitev prišla kmalu. Čim prej naj pridejo naši klici do srea Johnsonu in naj občuti vsaj za trenutek to, kar čutimo mi vsi. Naj sliši klice celega sveta in vrne svobodo in mir med vietnamsko ljudstvo. Naj ne odpira več novih ran, saj kri, ki je bila prelita iz nedolžnih človeških teles, ne bo nikoli zacelila ran podjarmljenega ljudstva. Kako more biti človek, ki živi v izobilju, tako brezčuten in pošiljati v boj iz svoje države može in fante v Vietnam? Ne ve, koliko prosečih klicev se izvija v zadnjih trenutkih življenja iz

prsi fantu, ki se je bojeval, a ne ve zakaj. Ne, saj ne more imeti srca, saj ne vidi, kako se dan za dnem v Vietnamu bojuje na tisoče letal, iz dneva v dan se v loku jeklena baklja spušča na zemljo. V jeklenem trupu pa ugaša nit življenja mladega pilota, ki bi še enkrat rad videl domače in svoj dom, a ne more več. Sel je na bojni položaj, na pot brez vrnitve, šel je, da opravi svojo dolžnost, akoravno ga je pri tem večkrat stisnilo pri srcu, ko se je pod njim pokazal siv dim in goreč zubelj, v plamenih pa je jokalo človeško srce. A on gre dalje, ker ne ve, da ga doma čakajo otroci, žena, mati in najdražji. Včasih pa prav tako kot on, ki seje smrt, prinese tudi vase konček tiste nesreče, ki mu za vedno zapre oči. Doma vsi upajo, da se vrne, a upanje se ruši in predse dobé le neverjetno podobo suhega pepela, ki naj bi bil njihov oče, mož in sin.

Kako grenko je spoznanje, ki ga s seboj prinaša vojna in kako lepo je živeti v svobodi, ker te ne skrbi za usodo tvojih najbližjih. V Vietnamu pa je drugače. Dan za dnem ugašajo življenja in zakaj mora otrok že ob rojstvu občutiti grenkobo življenja? Dan za dnem se vrstijo boji in iz tisočih grl se izvije prošnja: »Svoboda, pridi!«

Vse to se ponavlja v nedogled, a kdaj pride dan, ko bo tudi svoboda zasijala tam, kjer se danes ruši v pepel na tisoče hiš in življenj.

Danica Zupančič
2 a razred

Vsi govore o miru

Modro nebo, zelene trate in zlata so polja narave. V daljavi bele in male hišice, kot velike sobice. Opažujem reko, ki teče počasi in komaj vidno se premika, kot da se tudi ona pripravlja na počitek po stalnem teku.

Okrog mene je mir. Mir... Kako je to sladka in sveta beseda, njen pomen vsakemu dostopen, a vendar jo vsak drugače pojmuje.

Mi, ki ne vemo, kaj je vojna vihra, miru sploh ne občutimo. On je del nas, del našega življenja, on je naš normalni počitek, ki ga človeško telo potrebuje. Mir pa ni počitek za vse ljudi. Za mnoge je to le golo življenje brez strahu, želja da obmolkne brnenje bombnikov, da obmolknejo topovi, rafali, ki sejejo smrt. Za premnoge je mir hrepenenje po časih, ko bodo spet hodili za plugom po kadeči se zemlji, ko bodo spet

lahko delali v rudnikih, na plavžih, ali pa kopali pesek iz vode, kot to za svojo družino dela neznanec, ki je danes zapeljal voz na sredo reke in si pri tem delu žvižga staro domačo melodijo. Pravijo, da se zločin naredi samo nad človekom, jaz pa mislim, da je največji zločin, ki ga je storil človek, zločin nad besedo — mir. V njegovem imenu in pod njegovim ščitom nekateri ljudje sejejo smrt in grozote nad ljudstvom z opravičilom, da to počenjajo zato, da bi samo temu, zaradi takih ljudi trpečemu ljudstvu zagotovili mir — mir...

Ali obstoja kaj bolj krivičnega, kaj bolj ironičnega kot ta trditev? Kaj res ne sme človek na vsakem vzporedniku opazovati in piti vse, kar mu lepega nudi narava? Zakaj ne smejo in ne morejo vsi ljudje sedeti in gledati svoje nebo, svoje livade, svoj dom? Saj je za vse nas dovolj kruha na tem planetu, vsi imamo dovolj mesta pod soncem. Narava je največji slikar in svoje lepote nudi vsem, ki jih obkroža. Ptički pojejo za vse ljudi, muzika je komponirana za belega človeka v Parizu, Londonu, kot za črnega na ekvatorju. A mir je vsajen v srcu avstralskega domorodca, kot učenjaka na Sorboni, enako tudi starčku, ki živi na kršu ali pa otroku, ki je komaj spoznal, da živi, na katerem koli

meridianu. Namesto vsega tega: nemir, vojna, groza, kri...

Ob takih mislih se vedno spomnim na črnogorskega pesnika in misleca Njegoša. V svojem delu »Gorski vjenac« je lepo prikazal najvišje umetniške vrednote v slikanju naše herojsko-patriarhalne družbe.

*...krv pravedna dimi na oltare,
zemlja stenje, a nebesa čute, pomrčina
nadamnom caruje, mjesac mi je sunce
zastupio...«*

In če bi ljudje tega sveta hoteli razumeti globino njegovih besed, bi se groza vojne do konca izbrisala iz človeške duše. Toliko lepega je na tem svetu, tako lepo je živeti, a vendar bo v mislih mnogih še vedno ostalo odprto vprašanje:

*»Zašto li se ljudi kolju,
kad se klasje tako ljepo žuti.«*

*Sonja Vidović
2/b razred*

Kako lepo nam je, ko živimo v miru

Sedim v sobi in premišljam. Pomislim na dom, prijatelje in misli se tako igrajo in prepletajo in se spletajo v nekakšne sanje. Oči se povesejo, objame me sladkost in mir. Iz meglice se kažejo obrisi nežnega obraza, zdi se mi domač in topel, toda neznan. Nejasni obrisi se zjasnijo in zagledam dvoje drobnih prijaznih oči malega Tinčka, o katerem mi je že dolgo tega pripovedoval oče. Da, to je bil fante, ki je sovražil vojno in njene grenkobe. Ni je poznal dovolj, ker je imel šele deset let, toda kljub temu jo je močno sovražil. Oče mi je pripovedoval takole:

Vojna je zahtevala svoje, in sovražnika, ki si je hotel prilastiti našo najdragocenejšo stvar — domovino, smo morali pregnati. Seznanili smo se z veliko ljudmi, toda dveh ne bom nikoli pozabil.

Visoko na strmem pobočju je v zatišju in naročju gozda stala majhna samotna domačija. Povsod je vihrala grozna vojna, toda ta hiša je bila mirna in nihče se ni sem zatekel razen partizanov, ki so se prihajali gret v prijetno izbo z veliko kmečko pečjo. Vedno smo morali malemu Tinčetu pripovedovati razne dogodivščine in podobno, kajti to je vedno rad poslušal. Vselej nas je sprejel z veselim in nasmejanim obrazom in tudi sam je pripovedoval, koliko letal je videl in kakšna so bila. Dvakrat nam je prenesel pošto v sosednjo četo, toda vsega je bilo nekega dne konec. Ko sta hotela zvečer v posteljo, je po vratih nekdo začel razbijati. »Odprite,« se je začul surov moški glas. Preplašena sta se spogledala, kajti v tem glasu ni bilo tiste topline, kot pri ljudeh, ki so ju vsak dan obiskali. Pred njima je stal moški srednjih let in velika čelada mu je zakrivala nagubano čelo, pod katerim je stalo dvoje strogih oči. Usta so se mu raztegnila in hlastno je začel povpraševati po partizanih. Čeprav sta nas zelo dobro

poznala, sta zatrjevala, da ju nihče ne obišče in da sta tu čisto sama. Teh ljudi pa še sploh nista videla. Ker ni zvedel ničesar in ker ni niti z iskanjem našel nikogar, je odšel, toda obljubil je, da se zopet vrne. S prijatelji, ki so ga čakali pred hišo, je odšel v dolino. Njuno življenje se je nadaljevalo, toda v strahu. Se vedno sta sodelovala s partizani. Nekega dne sta pogledala v dolino, toda namesto prijetne vasice sta zagledala le velike zublje in dim, ki so lizali obrise hiš. Požar se je začel v začetku vasi, toda kmalu je to postal en sam velik plamen, plamen groze in krika ubogih ljudi. Drdrati so začele strojnice in slišati ni bilo več ničesar. S sončnim zatonom se je vse uspavalo. Mati je pripravljala večerjo, Tinči pa je stopil k oknu in se zazrl v daljavo, kot bi prisluškoval čudoviti glasbi, ki jo veter poslednjič prinaša. Svoje življenje je zavil v tenčico ravnodušnosti, medtem pa je za njegovimi očmi bedelo polno in pravo življenje. Nad opustošeno pokrajino je temna jesenska noč pogrnila pajčolan. Vzdignil je obraz proti nebu in si začel ogledovati zvezde, ki so mrzlo utripale tam zgoraj v zvišeni odmaknjenosti od njegove tako majhne izbice človeškega življenja. Skozi stisnjene zobe je zasikal: »Presneti Nemci!« Več ni spravil iz sebe, ker ga je prehitela nemška strojnica. Nemo je poslednjič pogledal po sobi, po maminem preplašenem in otopelem obrazu, ter po pokrajini, od katere je vedno pričakoval nekaj lepega, toplega — svobodo. Ni več slišal materinega joka, pač pa je poslednjič vdihnil jesenski večerni zrak, ki je v izbo prinašal dah po travi, koreninah, smodniku in vlažni zemlji. Mati je hotela steči k sinu in ga pobožati, toda tudi njo je pokosilo. Zgrudila se je na tla, in njuno življenje je bilo za vselej končano. Namesto domačije na pobočju je ostal le kup ruševin, zraven

njih pa grob, ki je prerano pokopal dvoje mladih trupel, v katerih je še pred kratkim živelo upanje v lepšo bodočnost.

Večkrat smo šli še tod mimo in vselej smo obstali za trenutek pri grobu.

Pomislila sem, koliko ljudi je še padlo, toda vsi so se borili za svobodo, ki jo imamo danes. Prav zaradi tega ne smemo vsega tega prezreti, ampak ostati hvaležni vsem, ki so nam skovali lepo in mirno bodočnost. Nam je lepo, ker živimo v miru in na vojno zato večkrat pozabimo, toda radijske novice iz Vietnami in drugih držav nas kar pretresejo. Ravno kar je minil dan solidarnosti z vietnamskim ljudstvom. Posebno mladi obsojamo nepravilno vojno, hočemo mir, saj še nismo prav zaživeli. Nešteto mladih ljudi hoče mir, toda vse

je kot v loncu, v katerem bo zdaj zdaj prekipelo. Nekateri imajo še veliko in dolgo pot do svobode, ki je res dragocena. Tudi mi se sprašujemo: »Zakaj je Johnson tako neusmiljen in zakaj ne pusti pri miru tisto borno ljudstvo, ki že zdavnaj hrepeni po lepši bodočnosti? Ali res ne prizna nikogar razen sebe?« Skoraj nihče ne ve odgovoriti. Tudi črnopolte ljudi hoče posušniti, toda tudi ti so se mu močno uprli. Demonstracij je vedno več, kajti vsi želimo živeti vedno v miru.

Zatorej bodimo hvaležni vsem, ki so nam ustvarili tako lepo življenje in pomagajmo na svoj način, da ustvarimo še lepšo bodočnost. Ne pustimo, da nam nasilneži odvzamejo to, kar imamo.

Vera Žunič
2/b razred

Mi živimo v miru, drugi pa ...

Cevi, topovi, za njimi ljudje s čeladami. Da. Tak je bil prizor v nedeljo zvečer na televizijskih ekranih. V koga meri ta cev? Ali bo zadela namenjeno žrtev, ali bo zgrešila? Čez nekaj časa se pokaže rumeni zubelj ognja. Krogla leti daleč na drugi hrib, kjer imajo ljudje svoje majhne kočice. Gost dim se vali proti nebu, ljudje omahujejo, se borijo, da ostanejo vsaj nekaj časa med svojimi najbližjimi. Vsaj za toliko časa, da jim lahko izrečejo svoje zadnje želje in zahvale za vse. Toda, že več ne vidijo pred seboj belega dne. Sredi dneva jih zajame tema, v kateri bodo odslej živeli.

Ob tem pogledu se mi rojeva misel, kako bi bilo, če bi bila pri nas vojna. Ne bi sedela mirno v naslanjaču in gledala televizijo. Šla bi, kakor bi šli drugi, dala bi puško čez ramo in odšla v gozdove. Borila bi se do poslednjih moči. Če bi me ujeli, bila bi kakor pest zemlje; molčala bi. Če bi me hoteli zapreti, pogrnala bi si zadnji naboj v čelo.

Toda, saj ni mogoče. Pri nas do tega ne sme priti. Zelimo si več mir, kakor si ga želijo prebivalci vietnamskih republik.

Fant je odšel v vojno. Dekle ga vsak dan pričakuje na pragu hiše, da pride, ji da roko, jo objame in poljubi. Toda ni ga. Nikoli več ga ne bo videla junaško stopati po poti, kakor ga je lansko pomlad. Prikazal se ji je izza cvetočih jablan, prihitela sta si nasproti. Toda kmalu sta se morala spet ločiti. Zelela mu je, da bi čim prej osvobodil svoj narod in bi nato živela

skupaj. Toda ni dočakal te sreče. Kruti ameriški vojak ni prizanesel nikomur. Kdaj bo narodu prisijalo sonce svobode, ne ve nihče. Kadar bo mir na celi zemeljski obli, takrat ne bo stopala več človeška noga po njej. Ali miru ne more biti? Kaj ravno zato, ker si ga mi želimo? Ne. Vsi ljudje si ga ne želijo. Škornji ameriških vojakov hočejo prekoračiti cel svet, v njihovih možganih ni zavesti, da je lepo živeti v miru. Nikomur ne žele tega, čeprav so njihove žene, dekleta in matere drugačnega mnenja.

Tako lepo nam je, ko živimo v miru, v socializmu, da se tega niti ne zavedamo. Toda tudi mi smo v največji nevarnosti, zato moramo paziti, da si ga ohranimo še dolgo, dolgo, saj to je želja vsakega zavednega Jugoslovana.

Vsi prosimo, naj v svetu zavladava mir, saj se zavedamo, kako grozna je bila vojna pri nas. Prečrtali bomo Johnsonove sklepe in trditve, sklepe Američanov, ki ne slišijo klicev celega sveta: »Zelimo si več mir!«

Vranešič Nevenka
2/a razred

Ureja in izdaja uredniški odbor Belokranjske trikotajne industrije
»BETI« — METLIKA
Tiska ČP »Delo«, Blasnikova tiskarna v Ljubljani. Tiskano kot
rokopis za notranjo uporabo podjetja.